

## מסורת הש"ס

(א) [תוספת' כתובות פ"ח],  
(ב) [תוספת' קמ"ב: ו] [ש"י]  
תוס' ז"מ קד. ד"ה הכי  
ברכות[עין]. (ד) כתובות נ"ח:  
(ה) [ז"ל בריב"ר]. (ו) גמרות  
נ"ב. (ז) כס"א: אח"י לך.  
(ח) [ש"י תוס' כ"ה קמ"א כ"ב:  
ד"ה דשכ"י].

## גליון הש"ס

נמרא ילמדנו רבינו לוחה  
ואכלה. עין ז"מ דף קד  
ע"ב מ"ה ה"ג:

## הגהות הב"ח

(א) רש"ב"ר ד"ה ואין מונח  
בכנות כ"ל וזית מן נמח:

## מוסף רש"י

נשאת הבת אלמנתו נזונה  
מנכסיו. א"ע דלמור רבנן  
בעל נכסיו אשתו לוקח הוי  
וקימה לן אין מוציאין למון  
האש מנכסיו משאעביס.  
הכ שוויא רבנן כירש מוסר  
פסולא דלמנה. וכן תוספת  
כ"ס נחלק (כתובות ס"ח).

## מוסף תוספות

א. יש מי שפירש שברבא  
מלוש של משי. שטמ"ק.  
ועין רש"י.

## רבינו גרשום

בכח האב שיהא יכול  
להורישן לשאר בניו א"ע:  
דגדלו הדיורין בחייו. והתנן  
שמן את המחבר ללוקח.  
אדם שמכר שדה לחבירו.  
לסוף י' שנים ולא בתוך  
י' וששאלמו י' שנים  
היה תבואה של מוכר  
מחוברין לביקוש ועדיין  
לא נגמר אישורן אין  
אומרים דכונן הקרקע  
דמיין ומחברין ללוקח אלא  
שמן אותן מחוברין ללוקח  
והוא קונה אותם משום  
דברשות דמוכר. פירוש  
ה"א הוא כי דהניח הדיור  
מחוברים בחיי אביהן גדלו  
ואמאי לא היה ברשות  
אלא דהאין בן לחר: כאן  
בכח. והואיל דרעה של אב  
קרובה אצל בניו משכחב  
כל נכסיו לאחר מותו מכל  
דמי ודמיא. ודמיא  
אבל מוכר לאחר לא מכל  
לו הפירות לפיכך שמין.  
ואמר לו רבי (ו) דמיא  
זו שמין את המחוברין  
ללוקח אין ידוע היכן הוא:  
פ"ח. הניח בניו גדולים  
וקטנים. והניח נכסיו וקדם  
שחלקן הממון אין הגדולים  
מתפרנסין על הקטנים.  
כלומר אין קוין הגדולים  
מלוש מתפרשת הבית  
מפני שלא יתמעט חלקן  
של קטנים מפני שלגדולין  
צריכין יותר מלוש קטנים  
וקטנים צריכין יותר מונות  
שאוכלין בכל שעה ביום  
לפיכך לא יורו מחלקן  
של גדולים אלא חולקין  
הגדולים בשוה ויעשה לה  
אחד בחלקים מה שרצה:  
האי גדול אחי שלבש  
וכשה צמור מתפרשת הבית.  
מאי טעמא דמתיין קדמי  
דאין מתפרנסין דאפי' הוי  
גדול אחי: בשרבא שסקיין.  
כלומר אדם בטל שאין  
מרויח מן הנכסים כלום אבל  
אחר מבוריח מאי דעבד עבד:  
משום דלא חולק שאל ידך צורם ויחף וקמ"ל דלא: נשאו גדולים מן הנכסים לצורך לישא נשים וישאו קטנים מן הנכסים: אם אמרו  
קטנים כ': א. קאמר. כלומר היכי מותרין מתני' וישא קטני נשאו גדולים ישאו קטנים דמשמע דשרין אחריו ויסא קטני אם אמרו  
קטנים הרי גזא נשאו קטני שאתם נשאתם אין שומעין להם דמשמע דלא שוין אחריו: אמר ר' יהודה ה"ק נשאו גדולים. אשה  
מתפרשת ואין קטנים נמי בנגדן מן הממון אבל אם נשאו בחיי אביהן ונתן להם אביהן ממון אם אמרו הקטנים לאחר מיתת אביהם הרי  
גזא נשאו קטנים עכ"ל מתפרשת הבית כדרך שנשאתם אתם בחיי אביהן אין שומעין להן אלא מחלקין הירושה: הניח בנות גדולות וקטנות  
כ': דרמב"ם ב"ב בניו הכי נמי מפרשין גבי בנות. וכי היכי דמקשי ומתריצ' גבי בניו ה"ג גבי בנות: דהוה חומר בבנות מבנים. שהבנות

## יש נוחלין

## פרק שמיני בבא בתרא

## קל"א.

## עין משפט נר מצוה

קעז א מ"י פ"ב מהל'  
זכין ומתנה ה"ל יג  
סמך עין פ"ב טו"ע ח"ב  
מ"י ר"נ טע"ב ד'  
קעח ב מ"י פ"ט מהל'  
מהל' ה"ל יג (ו"פ"ט)  
מהל' אשתו ה"ל כ"ב סמך  
עין לו טו"ע ח"ב מ"י  
רפ"ט טע"ב א':  
קעט ג ד מ"י מהל'ס  
מהל'ס ש"ס טו"ע ש"ס  
טע"ב ג:  
ז'ה מ"י פ"ט מהל' אשתו  
הלכ"ס ד' טו"ע א"ש"י מ"י  
ק"ב טע"ב יח':  
קפ א ו מ"י ש"ס ה"ל טו  
טו"ע ש"ס כ"ב:  
קפא ח מ"י ש"ס ה"ל יג  
טו"ע ש"ס כ"ב:  
קפב ט מ"י פ"ז מהל'  
מהל' ולוה ה"ל יב  
ו"פ"ב מהל' זכיה ה"ל יב סמך  
עין ד' טו"ע ח"ב מ"י  
ק"ב טע"ב ו' ו' קל"ב טע"ב  
ט טו"ע א"ש"י מ"י א"ל כ"ב  
ו"פ"ד:  
קפג י ב מ"י פ"ב מהל'  
אשתו ה"ל יב סמך  
עין ממ טו"ע א"ש"י מ"י  
א' טע"ב ד' ו' נכ"ר אלפס עוד  
בכמות ד' ז'  
קפד ח מ"י פ"א מהל'  
שמיטה ויובל ה"ל כ  
והלכ"ס א':

## רבינו גרשום

נזונות ממון הבנים בנכסין  
ממעטין והבנים ישאלו על  
הפתחים: ילמדנו רבינו.  
בתוליה או אלמנה שלוחה  
ממון מאחרים ואכלה  
ואח"כ צמדה ונישאת לבעל  
קדם שתשלם והביאה  
לבעל נכסיו מאי: בעל  
בכסיו אשתו (יש לו דין)  
לוקח הוי או יורש הוי.  
[ו]לוקח [הוי] ולא יפטר  
כלום משום דמלוה על פה  
אינה גובה מן הלוקחות  
לדלי ליה קל' למלוה  
על פה. לא דלמא יורש  
הוי וגובה כ"י: מאי לאו  
נשאו גדולות לבעל שלוו  
ותפרנסו ממון הקטנות  
ונישאו לבעל הגדולות  
ישאלו קטנות מה שלוו  
ואכלו אחיותיהן משלוח  
ישאו ממון הבעל אלא  
דבעל בכסיו אשתו יורש  
הוי ויש לו דין יורש ומלוה  
על פה גובה מן הדיורשין.  
לא לעולם אבא לך לוקח  
הוי ומתני' הכי נשאו גדולות  
לבעל מתפרשת הבית הכי  
נמי משכחב קטנות לבעל  
ישלו בנגד: והניח ר' חייא.  
בפירוש כמורדמון מעיקרא  
ומשכחב יורשו הוי: לעולם  
לוקח הוי. והכא מ"י בכות  
הקטנות מן הבעל הא לאו  
יורש [הוא] משום הכי  
גובה שאני פרנסה שנותל  
ממון הקטנות דקלא  
אית ליה ובמלוה בשטר  
דמי ומלוה בשטר גובה מן  
הלוקחות: א"ל רב פפא  
לרבא לאו היינו דשלח רבין  
באגריה. דבעל יורש הוי:  
מי שמת והניח. אשתו וכת  
שיאה של שיהא ואין לה  
יורש אלא היא אלמנתו  
יונת מנכסין בעל לפי  
כיון היורשין ליתן לה  
אלא אלמנה מונחת: נישאת  
הבת הנכנסה מאביה  
לבעלה שירשה מאביה  
שאלמה זו אריה ליוון  
מחן. א"ע"ס נישאת לבעל  
א"פ"ה אלמנה נזונה מנכסיו  
של חתנה שהנכסין לה  
הבת: מזה הבת דהשתא  
לאו ברשותה נכסיו קרימו:

והתניא שמיין. גרסינן דזרייתא  
היא בתוספתא דכתובות  
כמו שפירש ר"פ:  
**מתני'** בשרבא. ככל הספרים  
כמו שר"ב ד"ס א' וצערין גרס שדכא  
דלית והוא לשון שקט כמו ותשקוט  
הארץ ומתרגמינן ושדיכת ארעא  
(שופטים ה) כלומר אדם צטל ושקט  
אינו עוסק בכלום וכן יודע צד א"ש  
שדה ומתרגמינן ומשדכן (בראשית כה)  
שהיה נח ושקט וצמחול (צ"ק דף  
כ"ב) וש"ס) מטיל ואזל דיקלא ציטא  
לגצי קיני דשדכא"ס:

## והיורש

קטנות הרי אנו נושאות כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להן זה חומר בבנות  
מבנים שהבנות נזונות על הבנים ואין נזונות על הבנות: **גמ'** אמר רבא  
יהאי גדול אחי דלכש ואיכסי מביתא מאי דעבד עבד והא אנן תנן אין  
הגדולים מתפרנסין על הקטנים מתני' ובשרבא שרבא פשיטא מהו דתימא  
ניחא להו דלא ניגול קמ"ל: נשאו גדולים ישאו קטנים: מאי קאמר אמר רב  
יהודה הכי קאמר נשאו גדולים לאחר מיתת אביהן ישאו קטנים לאחר מיתת  
אביהן אבל נשאו גדולים בחיי אביהן ואמרו קטנים לאחר מיתת אביהן  
הרי אנו נושאתם כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להן אלא מה שנתן להן  
אביהן נתן: הניח בנות גדולות וקטנות: שלח ליה אביו בר גביא לרבא  
ילמדנו רבינו לוותה ואכלה ועמדה ונשאת בעל לוקח הוי או יורש הוי  
לוקח הוי ומלוה על פה אינו גובה מן הלוקחות או דלמא יורש הוי  
ומלוה על פה גובה מן הדיורשין אמר ליה תניא נשאו גדולות ישאו קטנות  
מאי לאו נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות מבעל לא נשאו גדולות לבעל  
ישאו קטנות לבעל אינו והא תני ר' חייא נשאו גדולות לבעל ישאו  
קטנות מבעל דלמא שאני פרנסה דאית לה קלא א"ל רב פפא לרבא  
לאו היינו דשלח רבין באגריה **ג'** מי שמת והניח אלמנה וכת אלמנתו  
נזונה מנכסיו נשאת הבת אלמנתו נזונה מנכסיו מתה הבת אמר רב  
יהודה בן אחותו של ר' יוסי **ב'** (בן) חנינא ע"י היה מעשה ובאמרו אלמנתו  
נזונה מנכסיו אי אמרת בשלמא יורש הוי משום הכי אלמנתו נזונה מנכסיו  
אלא אי אמרת לוקח הוי אמאי נזונה מנכסיו אמר אביי אי לאו דשלח  
רבין אנן לא ידעינן והא **ה'** תנן **ה'** אלו הן שאין חוזרין ביוכל הבכורה  
והיורש

דכ"י הוה תנאי כתובה בן נוקבין דהיינו ל"כ מנכסיו כו' [כתובות כ"ב:] [ואין נוטות **ה'**] מן הנכס. הקטנות מן הגדולות דבמקום  
שכן יורשות כל הנכסים ליכא תנאי כתובה דמזון בן נוקבין: **גמ'** גדול אחי. שנושא ונותן צנכסיו ואיכא הנאה ליתמי כי מיכסי מלבושים  
נאים כי היכי דלישתמעו מיליה: מאי דעבד עבד. ולא יטלו כנגדו ומיהו לכתלה אין לצדו צמון אחי כל כ"י: **בשרבא**. אדם צטל שאין להם  
ריוח בדבר: **מאי קאמר**. דמתני' לפי משמעותה קשיא רישא לסיפא דקמיני רישא נשאו גדולים ישאו קטנים ודבר תני א"ל אמר קטנים דמשמע לא  
ישאו קטנים: ועמדה וניסם. והכניסה כל נכסיה לצללה כדרך נשואה: **בעל לוקח הוי**. מי שוויאו רבנן צנכסי אשתו אין צמיהין צין לאחר  
מיתה דצין לוקח או דצין יורש ונפקא מינה לכל דצין החלוקין צין מקח לירושא כי הנך לקמן צשמעתינן: **ישאו קטנות מצעל**. חלקם המגיעים.  
אלמא יורש הוי: **ישאו קטנות מצעל**. מממון אביהן המונח ועומד עדיין בתפוסת הבית כנגד אותו ממון שנטלה הגדולה: ומקשינן וספני ר'  
**חייא נשאו גדולות לבעל ישאו קטנות מצעל**. אלמא מיד הבעל מוציאם מכלל שהכניסה לו כל הממון ואפי' חלק הקטנות ושמע מינה מדמוציאין  
מידו יורש הוי דלא לוקח הוה מלוה על פה הוה ולא טריף ממשעבדי. ומשני לעולם לוקח הוי מיהו מלוה צשטר היא האי פרנסת  
הקטנות דשאני פרנסת נשואין דאית ליה קלא וכמלוה צשטר דמיא הלכך טריפא ממשעבדי ומוציאין אפי' מיד הלוקחות דגרסינן צפ'  
מציאת האשה [בכתובות ס"ג]. האחין ששיעבדו מוציאין אפי' מיד הלוקחות לפרנסה ואין מוציאין למונות וכל שכן מן הדיורשין ולעולם אימא לך לוקח  
הוי ולענין לוותה ואכלה ונישאת לא גבינן מצעל: **אמר ליה רב פפא לרבא**. דצעי' ממשפט מדדני חייא יורש הוי: **לאו היינו דשלח**  
**רבין כו'**. ומתא איכא למפשט שפיר דציינן מזה: **א' אלמנוסו נוונו**. צתנא דכתובה שכן כתב לה אותו תהא חייא צצמיה ונימחזא  
מנכסי' כל ימי מיגר ארמולותיו [ש"ס כ"ב:] **ניסם כבס**. והכניסה הנכסים לצללה אלמנתו נזונה מנכסיו: **מסה כבס**. וירשה צצל: **אמר רב**  
**יהודה כו'**. אמורא הוה: **ואמרו אלמנוסו נוונו**. דלעולם היא נזונה עד שגשא או שמתצב כתובה או שירש הדיורשין ליתן לה  
כתובה דלאמרינן בכתובות [ש"ס:] **אי אמרם צגלמא**. צעל צנכסי אשתו אפילו צמיה יורש הוי משום הכי קמיני נישאת הצת אלמנתו  
נזונה מנכסיו דלע"ג דמזון האשה והצנות לא טריפא ממשעבדי דהיינו לקוחות מיורשין מיהא צגי'א: **אלא אי אמרם לוקח הוי אמאי**  
**נוונו**. והתנן צהמקין (גיטין ד' מה): אין מוציאין למזון האשה והצנות מנכסיו משועבדים מפני תקון העולם: **והא סגן**. צצכריות:  
**שאין חוזרין**. לצעליהן שאין חוזרין אלא ממכר: **בצבורה**. חלק בצורת הצבור דמפרש הסם [במדות כ"ב:] מתנה קרייה רחמנא לתת לו פי שנים [בדברים כ"א]:

## והיורש

אמר ר' יהודה על ידי היה מעשה. שארע כן ובאו לפניו לדין ואמרו חכמים דמתיא דמתה הבת האוראל שהנכסים לה  
בדיו הן דין הוא דנזונה: אי אמרת בשלמא דהאי בעל יורש הוי. בככסי אשתו משום הכי נזונה האלמנה יקדמה שטר כתובהה  
שנתייבב לה בעלה במזונותיה מקמי דנפלה ליה האי יורשה לבעל משום דאין יורש אלא לאחר אשתו ומשכחב יקדמה  
שעבוד אלמנה קודם שעבודו של בעל אלא אי אמרת לוקח הוי אמאי נזונה הוא קי"ל אין מוציאין למזון האשה והצנות  
מנכסיו משועבדים מפני תקון העולם והני נכסים משועבדים הם לבעל משעה שהנכסיו לו אשתו. אלא לאו ש"מ יורש הוי  
ומשום הכי נזונה. ואם נפשל לומר הא קדם שטר כתובהה מן הבעל שהוה כלוקח ואיכא למימר בדיו הוי נזונה. אפי' אשה  
קדם אינה נזונה כדפרשי' לציל מפני תקון העולם: אלו שאין חוזרין ביובל. דלא חשיב כובני דהדרי משום דוכינה רחמנא